

แบบแห่งการสมรส และข้อห้ามในการสมรส

แบบแห่งการสมรส

ตามกฎหมายไทย บรรพ ๕ ใหม่ (ปัจจุบัน) การสมรสจะต้องมีการจดทะเบียนเท่านั้นตาม มาตรา ๑๔๕๗ ไม่จำเป็นต้องมีพิธีการอย่างอื่น แต่กฎหมายบางประเทศกำหนดพิธีการเป็นสำคัญ ซึ่งเราจะได้ศึกษาต่อไป

การจดทะเบียนสมรสสามารถกระทำได้โดยยื่นคำร้องขอต่อนายทะเบียน เมื่อได้รับคำร้องดังกล่าวแล้วนายทะเบียนจะต้องจดทะเบียนสมรสให้ เว้นแต่จะเข้าหลักเกณฑ์ข้อห้ามสมรสตามที่ได้กล่าวมาแล้ว การจดทะเบียนจะต้องกระทำด้วยตัวเอง โดยจะมอบอำนาจไม่ได้

มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ หากชายหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายฝ่าฝืนเงื่อนไขการสมรส การสมรสนั้นจะตกเป็นโมฆียะตาม มาตรา ๑๕๐๓ ผู้มีส่วนได้เสีย คือ บิดามารดาและตัวชายหญิงนั้นเองมีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาลขอให้เพิกถอนการสมรสได้ ตามมาตรา ๑๕๐๔ หากมิได้เพิกถอนจนชายหญิงมีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ หรือหญิงมีครรภ์ขึ้นก่อนหญิงอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ การสมรสนั้นย่อมสมบูรณ์มาตั้งแต่วันที่สมรสจะขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนอีกไม่ได้

ข้อสังเกต ในเรื่องการสมรสที่ฝ่าฝืนอายุนี้อาจจะขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองก็ไม่ได้ แต่ร้องขอต่อศาลได้ ถ้ามีเหตุอันสมควร เช่นหญิงอายุ ๑๖ ปี มีครรภ์แล้วศาลจะอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ ได้เพื่อบุตรที่เกิดขึ้นจะได้มีกฎหมายรับรอง

ข้อห้ามสมรส

มาตรา ๑๔๔๙ การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าชายหรือหญิงเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๔๕๐ ชายหญิงซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาก็ดี เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาก็ดี จะทำการสมรสกันไม่ได้ ความเป็นญาติดังกล่าวมานี้ให้ถือตามสายโลหิตโดยไม่คำนึงว่าจะเป็ญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

มาตรา ๑๔๕๑ ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้

(ถ้าฝ่าฝืนการสมรสก็สมบูรณ์ แต่ความเป็นบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรบุญธรรมย่อมเป็นอันยกเลิกไปตาม ๑๕๙๘/๓๒)

มาตรา ๑๔๕๒ ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้

มาตรา ๑๔๕๓ หญิงที่สามีตายหรือที่การสมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่นจะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อการสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๑๐ วัน เว้นแต่

(๑) คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น (รวมถึงการแท้งด้วย)

(๒) สมรสกับคู่สมรสเดิม

(๓) มีใบรับรองแพทย์ประกาศนียบัตรหรือปริญญาซึ่งเป็นผู้ประกอบการรักษาโรคในสาขาเวชกรรมได้ตามกฎหมายว่ามีได้มีครรภ์หรือ

(๔) มีคำสั่งของศาลให้สมรสได้

 หมายเหตุ ๓๑๐ วันในที่นี้หมายถึง

๑. กรณีสามีถึงแก่ความตาย นับแต่วันตายของสามี

๒. กรณีหย่าขาดจากสามี ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายให้นับแต่วันจดทะเบียนการหย่า ถ้าหย่าโดยคำพิพากษานับแต่คดีถึงที่สุด

๓. กรณีเพิกถอนการสมรสที่เป็นโมฆียะ หรือศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะให้นับแต่คดีถึงที่สุด

(ถ้ามีการฝ่าฝืนการสมรสนั้นก็สมบูรณ์ ถ้ามีบุตรเกิดขึ้นภายใน ๓๑๐ วัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่ ๑๔๓๗)

มาตรา ๑๔๕๔ ผู้เยาว์จะทำการสมรสให้นำความในมาตรา ๑๔๓๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (อายุเกิน ๑๗ แต่ไม่ถึง ๒๐)

มาตรา ๑๔๕๕ การให้ความยินยอมโดยให้ทำการสมรสจะกระทำได้แต่

(๑) ลงลายมือชื่อในทะเบียนขณะจดทะเบียนสมรส

(๒) ทำเป็นหนังสือแสดงความยินยอมโดยระบุชื่อผู้จะสมรสทั้งสองฝ่ายและลงลายมือชื่อของผู้ให้ความยินยอม

(๓) ถ้ามีเหตุจำเป็น จะให้ความยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนก็ได้ ความยินยอมนั้น เมื่อให้แล้วถอนไม่ได้

มาตรา ๑๔๕๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏ โดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๑๔๕๙ การสมรสในต่างประเทศระหว่างคนที่มีสัญชาติไทยด้วยกัน หรือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทย จะทำตามแบบที่กำหนดไว้ตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายแห่ง ประเทศนั้นก็ได้ในกรณีที่คู่สมรสประสงค์จะจดทะเบียนตามกฎหมายไทยให้พนักงานทูตหรือกงสุล ไทยเป็นผู้รับจดทะเบียน

มาตรา ๑๔๖๐ เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อ นาย ทะเบียนได้ เพราะชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรืออยู่ในสภาวะการรบหรือสงครามถ้าชายและหญิง นั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อหน้าบุคคล ซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้นแล้วให้บุคคลดังกล่าวจัดแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของ ชายและหญิงนั้นไว้เป็นหลักฐาน และต่อมาชายหญิงได้จดทะเบียนสมรสกันภายใน ๙๐ วันนับแต่ วันที่อาจทำการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้นาย ทะเบียนจัดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรสและพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ใน ทะเบียนสมรส ให้ถือว่าวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าวเป็นวันจดทะเบียนสมรส ต่อนายทะเบียนแล้วความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับถ้าหากจะมีการสมรสในวันแสดงเจตนาขอทำ การสมรส การสมรสนั้นจะตกเป็นโมฆะ

การสมรสระหว่างบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรบุญธรรม

กรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมสมรสกัน การสมรสสมบูรณ์ ไม่เสียไป ไม่เป็นโมฆะ หรือโมฆียะแต่อย่างใด

ตัวอย่าง นายดำ จดทะเบียนรับ ด.ญ.แดง เป็นบุตรบุญธรรม ต่อมาเมื่อ ด.ญ.แดง โตขึ้น นายดำ ประสงค์จะแต่งงานกับ ด.ญ.แดง และจดทะเบียนสมรสให้ถูกต้องตาม กฎหมาย ให้วินิจฉัยว่านายดำ สามารถกระทำได้หรือไม่ เป็นกรณีที่กฎหมายห้ามไว้หรือไม่ และจะมีผลเป็นอย่างไร

พิจารณาจากบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๕๑ ผู้รับบุตรบุญธรรมและ บุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้มาตรา ๑๔๙๔ การสมรสจะเป็นโมฆะก็แต่เฉพาะที่บัญญัติไว้ใน หมวดนี้ มาตรา ๑๔๙๕ การสมรสที่ฝ่าฝืน มาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ มาตรา ๑๔๕๒ และ มาตรา ๑๔๕๘ เป็นโมฆะ มาตรา ๑๕๙๘/๓๒ การรับบุตรบุญธรรมย่อมเป็นอันยกเลิกเมื่อมีการ สมรสฝ่าฝืน มาตรา ๑๔๕๑

นายดำ จดทะเบียนรับ ด.ญ.แดง เป็นบุตรบุญธรรม นายดำจึงเป็น ผู้รับบุตรบุญธรรมและ ด.ญ.แดงเป็นบุตรบุญธรรมของนายดำตามกฎหมาย บุตรบุญธรรมและ ผู้รับบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้ หากนายดำประสงค์จะสมรสกับ ด.ญ.แดง นิติกรรมการรับ บุตรบุญธรรมที่นายดำได้ทำไว้แล้วนั้นเป็นอันต้องยกเลิกกันไป

นายดำและ ด.ญ. แดง จึงไม่ใช่บุตรบุญธรรมและผู้รับบุตรบุญธรรมกันอีกต่อไป อย่างไรก็ตามก็ได้บัญญัติให้การสมรสที่ฝ่าฝืนต่อการรับบุตรบุญธรรมนั้นเป็นโมฆะ ดังนั้น จึงไม่ใช่กรณีที่กฎหมายห้ามทำการสมรส การสมรสของนายดำและด.ญ.แดงจึงสมบูรณ์

ที่มา โดย [natjar๒๐๐๑law](#)